

Kázeň a tresty

Trestání dětí je pro rodiče jednou z nejsložitějších úloh. Může to být obzvlášť obtížné, pokud rodiče chování dětí dohání k šílenství. Třeba když starší bije mladšího nebo promění obývací pokoj v cirkusovou arénu. Možná rodiče z toho přepadá pocit, že se z toho zblázní, ale je potřeba zachovat klid. Musí jen dětem stanovit jasné hranice, aby se naučily správnému chování.

Cílem disciplíny je naučit děti rozeznat špatné od dobrého, ale nikoli za každou cenu prostřednictvím trestů.

Strategie naučí přimět děti k tomu, aby udělaly co po nich žádáte, ale bez řvaní.

A/ pozitivní přístup

1. **medaile za dobré chování** – den chvály – oblíbené jídlo, oceňovat.
2. **už žádné další zákazy** – nezakazovat všechno špatné, naučí se také jako my říkat NE. Zkusit domlouvat, že to není dobrý nápad. Když pomáhá, chválit, když si klidně hraje, chválit.
3. **napomínat v soukromí** – chválit na veřejnosti. Napomínání je před dalšími lidmi ponižující a zahanbující.
4. **táhnout za jeden provaz** – i s otcem a prarodiči – dřív než dětem stanovíme pravidla, domluvíme se **předem** s manželem. Nikdy se o tom nesmíme dohadovat s manželem před dětmi. Byly by z toho zmatené a až byste svá pravidla vyřkli, odmlouvaly by.
5. **až potom** – když manžel trestá děti a manželka s tím nesouhlasí, nesmí se do toho plést, ale jakmile skončí, co nejdřív s ním promluví. Je potřeba se dohodnout, jak postupovat příště.

Čas na zklidnění :

Tento výchovný prostředek, pokud se správně používá je velmi účinný.

1. **zábava** = dítě to nebude považovat za trest, pokud se při tom bude moci něčím bavit. Najděte v bytě nudné a nezajímavé místo, kde není nic, co by ho rozptýlilo, např. koupelnu, křeslo v hale. **Čím nudnější, tím lepší.**
2. **pozornost** = ticho je výmluvnější než slova. Proto na dítě nebudeme mluvit ani mu dělat kázání. Děti spíš snesou „negativní pozornost“ než celodenní ignorování. I v případě, že dítě začne protestovat, nevšímáme si ho, dokud námi stanovený čas na zklidnění nevyprší.
3. **plané hrozby** = nikdy – ani když zlobí a brání se – nevyhrožovat dítěti, že ho pošleme na 5 minut do jeho pokoje pokud na to nemáme času a energie. Vyvarujeme se nereálných varování jako třeba :“když nepřestaneš, budeš tam celý den“.
4. **příliš krátký nebo naopak příliš dlouhý čas** = dítě do 3 let je příliš malé, aby pochopilo účel tohoto výchovného prostředku, a tak je jen vyvedeme ze situace, v níž se chová špatně. Tříletému dítěti dáme 3 minuty, čtyřletému 4, pětiletému a staršímu 5 minut.
5. **náhradní řešení** = jestliže dítě odmítá jít do „svého“ křesla, řekneme mu, že tentokrát tam tedy zůstane o minutu déle. Na místo ho doprovodíme, nebo doneseme, ale nepouštíme se s ním do debaty. Prostě mu jen zdůrazníme, že musí zůstat v křesle.

Co platí na vzteklouna:

1. zazpívat mu uklidňující písničku
2. zlehka ho pochovat
3. nechat ho praštit do polštáře
4. dát mu předmět s příjemnou strukturou – plyšáka, nebo hebkou přikrývku
5. vyjít ven a poslouchat zpěv ptáků

6. zahledět se mu zblízka do očí a zhluboka se nadechnout.. dítě nakonec udělá totéž.

B/ stanovení hranic

1. **čas je na vaší straně** = abychom se vyhnuli slzám a protestům, které obvykle přijdou poté, co dítěti přikážeme skončit s jeho oblíbenou činností, využíváme stopky na hodinkách. Oznamíme, kolik minut si ještě může hrát a když se ozve pípání, ví, že je čas skončit, ať dělá cokoli.
2. **bud'te zásadoví** = když jste doma samy, bez manžela – dodržujte vše tak, jako by byl doma, dětem neulevujte.
3. **vlastní volba** = když dítě zlobí, podívejte se mu do očí a zeptejte se ho v klidu :“Po dobrém, nebo po zlém?“ jestliže začne např. v obchodě vřískat, řekněte : „, po dobrém znamená, že ztišíš hlas a budeme v klidu pokračovat v nakupování, po zlém znamená, že když nepřestaneš, půjdeme domů a budeš celý den bez televize..“ pak počkejte, jak vám odpoví. Možnost volby jim dává pocit, že může ovlivnit vývoj situace a my nemusíme zvýšit hlas.

C/nekřičet

1. **dejte najevo, že to myslíte vážně** = křik vás spolehlivě vytočí a navíc máte pocit, že dítěti nedáváte dobrý příklad. Mluvte na ně pevným, přísným hlasem, k němuž přidáte i odpovídající výraz v obličeji. Když zvednete obočí, myslíte to vážně (např.). pokud budete vypadat odhodlaně a přesvědčivě, děti brzy pochopí, že to myslíte vážně.
2. **trocha legrace** = abychom přiměli děti spolupracovat bez vztekání, používejte tzv. sklenici na legraci. Když děti poslechnou hned napoprvé, dostanou do sklenice drobnou minci. V opačném případě musí jednu ze sklenice vyndat. Když se naplní, mohou si vybrat nějakou oblíbenou činnost, např. nákup, delší ponocování, táboření na zahradě nebo něco jiného.
3. **tři nejhorší** = vyberte si tři věci, kterými vás děti dokáží nejvíc naštvat – vzájemné bitky, skákání po nábytku, vřískot. Kárejte a trestejte je jen za ně, vše ostatní promíjejte(kromě nebezpečných situací), protože je nebudete kárat tak často, budou brát spíš na vědomí naše napominání.
4. **z očí do očí** = když nechce dítě poslouchat, jemně mu otočíme tvář k sobě a zahledíme se mu do očí. Tak se ho můžeme ptát nebo mu domlouvat. Nakonec mu přikážeme, aby zopakovalo, co jsem mu říkali, abychom věděli, že nás poslouchalo.
5. **čas na uklidnění** = když už začínáte být nepřičetní, naordinujte si čas na uklidnění. Pokud děti zlobí, ale nehrozí jim žádné nebezpečí, zavřete se na 3-5 minut do koupelny.chvilka o samotě vám pomůže zchladit si horkou hlavu. Pak můžete lépe zhodnotit situaci a podniknout další kroky. Když se nakrátko „stáhnete“, děti získají čas, aby se uklidnily. Toto obrácení rolí děti obvykle šokuje a uvědomí si, že jste skutečně rozčilení.
6. **bud'te důslední** = jestliže neuděláte to, čím jste dětem hrozili, když zlobily, už nikdy vás nebudou brát vážně.
7. **nejdřív se zamyslete** = když chcete na dítě zakřičet, nejprve se ujistěte, že : nemá hlad, není unavené, není příliš horko, nebo zima? Obvykle totiž existuje nějaký důvod, proč tak vyvádí. Někdy se chování zění jen když dostane něco k jídlu nebo si krátce zdřímne.
8. **nejdřív napomeňte** = třeba třikrát napomeňte, než je pošlete „na hanbu“. Zpočátku je nakonec stejně do pokojíku pošlete. Ale časem jim bude stačit jen vyhlídka na trest k tomu, aby poslechl.

Poslechni mne!

Děti bez ohledu na věk neustále neberou na vědomí příkazy a odmítají spolupracovat. Chcete-li je k tomu přimět, musíte jim jít příkladem. Naslouchejte jim, když vám něco říkají. Varujte se kázání a zapojte se do hledání řešení.

- a) konstatujte – „tyhle kostky je potřeba uklidit zpět do krabice“ (místo kritizování : musím ti pořádkem opakovat, abys ty kostky dával zpět na místo?)
- b) vyjadřujte se přesně: „prosím tě, seber ty knížky ze země“, místo „uklid' si ten nepořádek!“
- c) požádejte děti, aby vám zopakovaly, co jste jim řekli.
- d) Nabídněte jim omezený výběr možností : „Chceš se vykoupat nebo osprchovat?“ místo příkazů : „Jdi se okamžitě vykoupat!“
- e) Když s vámi děti mluví, věnujte jim plnou pozornost.

Tělesné tresty:

72% rodičů přiznává používání tělesných trestů. Tělesné tresty přispívají ke snížení sebevědomí dítěte a děti se naučí, že problémy lze řešit silou. Výzkumy ukazují, že existuje souvislost mezi tělesnými tresty a zvýšenou agresivitou předškolních a školních dětí.

D/ patřičný trest

1. **domácí práce** = netrestat děti domácími pracemi!!!!!!!!!!!!!! Je to nejlepší způsob, jak jim je totálně znechutit. Ale je možné, pokud dítěti něco zakážete, aby si to mohlo odpracovat nějakou domácí povinností, kterou běžně nedělá.
2. **důmyslná strategie** = když se dítě neovládne a např. uhodí svého sourozence. Ten ví, že mu to nemá oplácet, ale pouhá omluva není dostatečný trest. Dejte agresorovi lekci – oběť si může vybrat nějakou věc, kterou pro ni agresor udělá, např. uklidí jí pokojíček. To dává oběti určitý pocit moci a agresoru příležitost uvědomit si své chování.

Pravidla odměňování :

Přestože odměny a „úplatky“ nejsou ve své podstatě nic špatného, nesmíte jimi plýtvat. Děti, které očekávají odměnu za každý splněný úkol, jsou frustrované, když odměna náhodou nepřijde, a naučí se, že činnost, za kterou nic nedostanou, nestojí za námahu.

1. **chvála bývá mnohdy dostatečnou odměnou.** Malé děti jsou vysoce motivované rodičovskou chválou a uznáním. Vyjádřením obdivu a velkorysou slovní pochvalou za dobré chování nebo čin dítě povzbudíme k dalším dobrým skutkům.
2. **oceňte mimořádné činy** – jestliže s vámi dítě právě strávilo celé odpoledne vyřizováním různých věcí, aniž by si zvlášť stěžovalo nebo zlobilo, zaslouží si odměnu.
3. **používejte podněty, nikoli úplatky** – úplatky obvykle vznikají ze zoufalství – kupříkladu slíbíte dítěti novou hračku, když bude v restauraci klidně sedět. Podnět naopak označuje důsledný vývoj, pomáhá dítěti změnit návyky v dlouhodobém horizontu a odsouhlasí se předem, nikoliv v daném okamžiku.
4. **používejte přiměřené odměny** – pokud chceme, aby dítě spolupracovalo při koupání, slíbíme mu jednu pohádku navíc – je to odpovídající odměna. Příslib nové hračky je od koupání příliš vzdálený a nesouvisí s večerní činností.

Pozor, kouše!

Batolata občas koušou kamarády i dospělé nikoli proto, že jsou zlá, ale z přirozené zvědavosti a také proto, že ještě neumějí mluvit. Nevědí, že kousnutí bolí. Když chce zpátky svou hračku, vynucuje si pozornost nebo si jednoduše chce zjednat místo, může to řešit pomocí vlastních zoubků.

1. **dejte mu najevo, že se vám to nelíbí**- věnujte postiženému místu větší pozornost – přimějte dítě, aby dalo na „bebínko“ pusinku, zeptejte se postiženého, jestli je to už dobré. Pak řekněte dítěti pevným hlasem : „Lidi nesmíš kousat. To bolí.“ nikdy dítěti kousnutí neoplácejte.
2. **poskytněte mu jinou možnost** – naučte je, aby k vám přišlo pro pomoc, až se bude příště zlobit. Můžete ho naučit říkat : „To se mi nelíbí“, místo aby se mstilo kousáním.
3. **nenaznačujte kousání ani z legrace.** Zavoláte-li : „Tak a teď tě sním!“ a vložíte si jeho prsty do úst, dítě to pak bude zkoušet na někom jiném.
4. **předložte mu náhražku** : starou žínku, kterou může rozkousat. Vysvětlete, že lidi kousat nesmí, ale když bude chtít, může kousat do žínky.
5. **síla následků** – když zlobí, nejprve mu domluvte. Pak přijde varování s následkem – jestli znovu uhoď bratra traktůrkem, seberu ti ho. Nebo zákaz oblíbené činnosti. Pak to ale musíte udělat.
6. **dobré a zlé** – výchovné tresty : když umí číst a psát, nechte je opisovat tituly z encyklopedií a pak vám řeknou, co četly. Počet závisí na tom, co udělaly.

Jak je přimět k poslušnosti

Stanovení hranic během prvních tří let života dítěte je **nesmírně důležité, ale zároveň obtížné**. Jak přimět batole, aby na pískovišti neházelo písek na kamaráda? Řešením je naučit dítě, jaké chování je dovoleno a jaké ne.

věk	problém	řešení
kojenec	Dítě bez ustání pláče	Reagujte na pláč, je zatím jediný způsob komunikace. Ujistěte se, že všechny jeho potřeby jsou uspokojeny (spánek, výživa, výměna pleny, utěšování), nebojte se, kojence nemůžete rozmazlit.
8-9 měsíců	Dítě dělá nepořádek při prozkoumávání obývacího pokoje	Stanovení hranic v tomto věku znamená zajistit dítěte bezpečnost. Upravte svůj byt či dům tak, aby byl pro dítě bezpečný, odstraňte rozbitné předměty a zaměstnejte ho, např. zásuvku na úrovni podlahy naplňte plastovými hračkami
1 rok	Děti lákají nepřístupná místa a zakázané věci, televize, video, sporák, el.spotřebiče	Když si teď dítě uvědomuje, co je zakázané, a záměrně vás zkouší, začněte se vši vážností určovat hranice. Kdykoli se pokusí udělat něco nebezpečného, důsledně je napomínejte. (Ne, to je horké), nabídněte mu zajímavé, bezpečné náhražky.
1-2 roky	Dítě je čím dál vzdorovitější a oblíbilo si říkat „ne“. Stále častěji se	Sami přestaňte často opakovat „ne“. Děti totiž napodobují dospělé. Místo otázek,

	vzteká.	zda něco chce nebo nechce udělat jej naved'te správným směrem. Pojd', půjdeme se vykoupat. A odved'te je do koupelny. Pokud se začne vztekat, ujistěte se, že mu nic nehrozí a nemůže si ublížit, a potom odejděte z místnosti se slovy . „Vrátím se, až se uklidníš.“
2-3 roky	Dítě reaguje na zákazy snahou vyjednávat.	Stanovte si, co musejí děti udělat bez debat. Pokud je jim jasné, že se s námitkami nikam nedostanou, vzdají to. Soustřed'te se na uplatňování těch hranic, které jsou pro vás nejdůležitější. A žádné dlouhé a složité vysvětlování – jestliže budete dětem své rozhodnutí obsírně vysvětlovat, určitě budou odporovat.

Umějí si hrát samy?

Často si chtějí hrát jen s námi, a kdykoli potřebujete dělat jinou práci, začnou křičet. Dítě je potřeba naučit, aby si hrálo nějakou chvíli samo. Nejen že si sami odpočinete, ale zvýšíte tím tvůrčí schopnosti a sebedůvěru dítěte.

Už roční dítě si může samo hrát 10 – 20 minut. Několik rad, jak podpořit jejich samostatnost:

1. zaměstnejte dítě jeho oblíbenou činností, při které si vystačí samo (skládání kostek).
2. nejdřív si s ním několik minut hrajte, pak přestaňte ale zůstaňte u něj sedět a mluvte na něj.
3. v průběhu několika dalších dnů se postupně od dítěte vzdalujte. Začneme odsednutím na délku paže, postupujeme dál až na konec pokoje. Občas na dítě promluvíme.
4. jakmile si zvykne, že jste tak daleko, opusťte na několik vteřin pokoj. Řekněte, že jdete na chvíli pryč, a vejděte do dalšího pokoje. Když si uvědomí vaši nepřítomnost, může začít trochu zlobit. Ale nespěchejte zpátky – zavolejte, že jste v kuchyni a za chvíli přijdete. Časem bude dítě schopné hrát si samo a déle. Při občasně kontrole dítě neverbálně uklidněte – pohláďte ho po zádech nebo po hlavičce.

Soběstačnost o nedělním ránu:

Poříd'te rádio s budíkem, zapněte ho na 8.00 ráno, vysvětlíte dítěti, že k vám do ložnice smí až když budík zazvoní.

Připravte pro dítě na ráno košík hraček, něco malého k snědku a nějaké překvapení /nové pastelky/. Obsah košíku obměňujte.

Naučte dítě používat video. Nedělní ráno je doba, kdy se to hodí.

Jak naučit děti, aby samostatně jedly:

Malé děti rády jedí rukama. Ale nejlepší způsob, jak naučit dítě jíst lžící, je přestat ho krmit. Jinak nemá žádný důvod používat lžici či příbor a bude mít radost z vašeho horlivého zájmu o krmení a z plné pozornosti, kterou mu při jídle věnujete.

1. když dítě posadíte ke stolu, dejte před něj dvě různé lžíce. Možnost volby mu dá pocit kontroly situace.
2. zůstaňte s ním v místnosti a dělejte jinou činnost (umývejte nádobí). Občas na dítě promluvte, ale nezmiňujte se o jídle ani o tom, kolik toho sní.

3. jestliže lžící nepoužije, nic neříkejte. Netrapte se tím a nekrmte ho. Jen ho vesele odvedte od stolu a celý den dělejte, jako by se nechumelilo.
4. tento postup opakujte při každém jídle – do 5-7 dnů bude jíst lžící.

Jak vychovat dobrého pomocníka:

Jestliže dítě začne pravidelně vykonávat nějaké úkoly již v útlém dětství, bude domácí práce považovat za příležitost procvičit si nové dovednosti a přispět k rodinnému životu.

1. **dejte mu na vybranou** – sepište seznam všech úkolů, které zvládne a dejte mu vybrat jednu týdenní a tři každodenní povinnosti.
2. **soustřeďte se na průběh, ne na výsledek**. Dítě neodvede práci tak dobře jako vy – nepoukazujte na chybu, ale pochvalte snahu pomoci. Časem se to naučí dobře..
3. **úkoly rozdělte na etapy**. Pokud řeknete, aby si uklidilo pokoj, nebude vědět, kde začít. Raději mu řekněte, aby nejprve odneslo špinavé prádlo, pak položilo všechna plyšová zvířátka zpět na postel apod.
4. **pracujte společně**. Přestože se věnujete jiným věcem, společná práce bude dítě motivovat a zároveň mu budete dělat společnost.

Chyby při ukládání dětí do postele:

Většina dětí je do 4-5 měsíců schopna prospat celou noc bez probuzení. Tehdy začínají rodiče dělat chyby, které mohou způsobit, že dítě nebude dobře spát:

1. **otrocky přispěcháte k plačícímu dítěti** – zvykněte si neslyšet každý vzlyk či zakňourání. Pokud pláče hodně, počkejte 5 minut než k němu vstanete a zkontrolujete je. Další večer tento interval prodlužte na 10 min.....
2. **pokračujete v nočním krmení** – dítě můžeme přestat v noci krmit, jakmile dosáhne váhy 5,5 kg. Pokud váží víc a přesto se ráno ve 2 hodiny budí k jídlu, je to návyk. Místo nočního krmení mu dáme raději šanci znovu usnout.
3. **chováte dítě v náručí** – jestli je to často, dítě si na to zvykne a jinde neusne. Pokud usíná při krmení, zlehka je probudte než je uložíte do postýlky.
4. **ukládáte je do postele s lahví** – usne s lahví v puse, kazí se mu zuby, zvyšuje se i riziko ušní infekce.
5. **zaměňuje si den a noc** – musí se naučit rozlišovat mezi tmou a světlem – pomůžeme mu srovnat spánkový rytmus tím, že ve dne při spaní nezatahujeme žaluzie a v noci mu nenecháme svítit.
6. **šetřit postýlku na noc** – přes den v kočárku nebo na gauči.
7. **přechod z postýlky na postel** – nejprve matraci na zem, když si na ni zvykne, do postele.

Typy pro starší děti :

- **maminčina vůně** – půjčíme do postele tričko.
- **Noční jízděnky** – 3 lístky, aby mohlo přijít do ložnice, pak už ne – postupně snižovat na jedinou.
- **Voda po ruce** – na noční stolek, nebo připevnit držák k čelu postele – nemusí vstát z postele a zcela se vzbudit.

Nutné uklidnění:

Když dítě začne vyvádět, potřebuje, abyste je uklidnili:

1. **nasadte vlídný tón**, jestliže dítě řve, , mluvíte klidně a jasně. Nenechte dítě kvílet ani odmlouvat.

2. **omezený výběr možností.** Přestože se dítě začne znova vztekat, když zjistí, že nemá nad situací žádnou kontrolu, můžete je ohromit nabídkou několika možností: Neříkejte „Co bys chtěl k obědu?“ ale „dáš si tuňáka s rýží?“
3. **jděte blíž** – fyzická blízkost je velmi uklidňující. Posad'te si dítě na klín nebo k němu dřepněte a snažte se je utiřit.
4. **upozorněte dítě na změnu předem** – místo „pojď honem, už jdeme“ řekněte : „půjdeme za 10 minut až domaluješ ten obrázek“.
5. **zlehčete to smíchem** – zvrá'te boj v něco směšného : když skáče vzteky, začněte také skákat.
6. **počítejte do deseti.** Je to velmi staromódní, ale účinná metoda na uklidnění rodičů.
7. **láskyplný dotek** – když dítě popadne vztek, láskyplně jim třeme záda, týl a ruce. Příjemný fyzický kontakt jim znemožňuje soustředit se na své výlevy.
8. **tvrdšíjána láska** – hovořit klidně, ale důrazně : být zásadoví a neustoupit ze svých výchovných metod – nikdy neříkat nic, co by nešlo splnit., co byste doopravdy neudělali.

Jak urovnat hádku:

Ustavičné hašteření mezi dětmi – hádky mezi sourozenci bývají divoké a velmi nenávislné. Jak si zahrát na soudce, aniž by se z vás stal soupeř:

1. přerušte hádku- jestli se navzájem tlučou nebo jsou obzvlášt' rozčilené, oddělte je od sebe, dokud se neuklidní natolik, aby byly schopny mluvit.
2. společně se posad'te a dejte každému šanci, aby mohl vysvětlit, co ho rozzlobilo. Pokud některé dítě začne druhé obviňovat (on to začal)napomeňte je : „Je mi jedno, kdo začal, chci vědět, co se přesně stalo.“
3. zeptejte se , jak by hádku vyřešily samy.pokud se handrkují o televizní program, mohou se střídat ve výběru.
4. přimějte je, aby se usmířily a objaly se.
5. od tohoto okamžiku kdykoli si pěkně hrají je pochvalte.“Takhle je to správně, takhle si hrají sourozenci!“.

Jak naučit dítě poděkovat:

Všichni rodiče chtějí, aby jim děti projevovaly vděk. Tomu je však musí naučit.

1. 1.buďte jim příkladem. Děti jsou rození napodobitelé. To znamená nezapomenout poděkovat prodavače, učitelce, kuchaře ve školní jídelně. Pochvalte dítě i za to, že se chovalo slušně v kině.
2. Popište, co jste dělali. Místo vyžadování díky za narozeninovou oslavu, kterou jste připravovali několik dní, dítěti přesně vysvětlíte, co jste dělali. Je neuvěřitelné, jak děti reagují na předložená fakta. Mnohdy si jednoduše jen neuvědomí, co pro ně rodiče dělají.
3. Vyžadujte poděkování i za maličkosti. Za sklenici se šťávou nebo za pomoc s domácím úkolem.
4. učiňte sebe i manžela středem pozornosti. Tím, že dítě naučíte ctít pro vás sváteční dny – svátky, narozeniny, Den matek, výročí svatby, pomáháte dítěti pochopit, že pro život je důležitý oboustranný vztah.

Děkuji!

Nenápadná připomínka – domluvte s dítětem signál , připomínající, že má poděkovat – např. poklepnání na rameno. Je to pro děti méně trapné, než kdybychom ho k tomu slovně nabádali.

Ted' mám slovo já.

Naučte své děti neskákat lidem do řeči. Dohodněte s nimi, že když vám budou chtít něco říci, vezmou vás za ruku. Fyzickým kontaktem snadno upoutají vaši pozornost a vy se jim můžete co nejdřív věnovat.

Škola hrou.

Jednoduché chování můžete nacvičit systémem otázek a odpovědí. Zeptáte se dětí např.: „jdete po ulici plné lidí a do někoho vrazíte. Co byste mu řekly?“ apod.

Pochvala za dobré chování.

Když dítě udělá něco nevhodného, neopakujte stále „nesmíš“. Povzbuzování totiž funguje nohem lépe: „mám žízeň, dáš mi, prosím, napít?“ odpovězte : „Když jsi tak pěkně poprosila, taky máš.“ dětem dělá dobře, když je chválíte a pamatují si, zač to bylo.

Týmová práce.

S prarodiči a vychovatelkami se domluvte, jaké způsoby chování budete tento týden společně procvičovat. Požádáte je, zda by mohli dítěti připomínat, aby říkalo prosím a děkuji.

Děti a kapesné

Čím dříve se děti naučí znát cenu peněz, tím lépe. Proto je vhodné dávat dětem kapesné. Musí být ovšem zralé na to, aby pochopilo riziko, jež souvisí se zacházením s penězi. Obvykle to bývá na počátku školní docházky.

1. **zvažte kolik**. Pro šestileté dítě je přiměřené 20 – 40 Kč týdně. Záleží na tom, jak dokáže hospodařit. A také na finanční situaci rodiny. Buďte důslední a dávejte stejnou částku ve stejný den v týdnu.
2. **Stanovte pravidla**. Určité věci si za kapesné kupovat nesmí a určete pevnou částku, kterou by si mělo každý týden ukládat.
3. **Podpořte štedrost**. V tomto věku se děti velmi snadno učí zásadám, týkajícím se hospodaření s penězi. Je to ideální čas k tomu, aby se umělo podělit s ostatními a dávat i na charitu.
4. **nespojovat kapesné s domácími pracemi**. Pravidelné činnosti v domácnosti mají být považovány za součást rodinného života, nikoli něco, co by se mělo odměňovat.

Pracovní příležitosti

Mimo práce, za které nedostávají odměnu, si mohou děti přivydělat takto. Vyvěste na tabuli další „pracovní příležitosti“ – zalévání květin, nakupování, příprava snídaně, úklid pokojíku. Kromě toho, že si mohou něco přivydělat, jim to zvyšuje sebevědomí a uvědomí si důležitost práce.

Základy bankovníctví

Naučte děti znát cenu peněz. Udělejte jim šekovou knížku, kam si každý týden zapisuje uložené peníze (maminčina banka). Když spolu půjdete nekupovat, vezme si ji sebou a samo se rozhoduje, co si chce koupit. Sumu si z banky odepíše. Procvičuje si tím i matematiku a hospodaření. Učí se být zodpovědným spotřebitelem.